

ناصرالدین انصاری

همدانی

آیت الله حاج شریفی

آیت الله گوگانی

آیت الله سید محمد موحد
محمدی

آیت الله سید علی نقوی

آیت الله ابراهیم رضانی

آیت الله اخلاقی

آیت الله محمد جابری

آیت الله حاج شریفی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ غلامعلی حاج شریفی خوانساری، یکی از علمای مشهور خوانسار بود.

فقید سعید در ۲۷ رمضان المبارک ۱۳۴۵ ق (۱۰ فروردین ۱۳۰۶ ش) در تهران در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش مرحوم حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمدابراهیم خوانساری (۱۳۵۴-۱۲۹۰ ق) از شاگردان آیات عظام: میرزاحمد هاشم چهارسوقی اصفهانی، جهانگیرخان قشقایی و آخوند کاشی (در اصفهان)، سیدمحمد کاظم یزدی، آخوند خراسانی و شیخ الشریعه اصفهانی (در نجف) بود. وی علاوه بر علوم منقول، در شعر و ادب و علم کیمیا دستی توانا داشت و از او رساله‌هایی در علوم مختلف بر جای مانده است. جدش مرحوم عالم فاضل آخوند ملاعلی اکبر خوانساری (۱۳۴۶-۱۲۵۶ ق) هم از علمای خوانسار بوده است.

آن مرحوم در ۹ سالگی پدر را از دست داد و همراه مادرش به خوانسار آمد و تحت عنایت و تربیت مرحوم آیت الله حاج سیداحمد صفایی خوانساری صاحب «کشف الاستار عن وجه الکتب و الاسفار» که از دوستان و وابستگان پدرش بود قرار گرفت و مقدمات علوم دینی را نزد وی فراگرفت. در سال ۱۳۲۱ ش رهسپار قم شد و ادبیات را از مرحوم حاج شیخ قاسم نحوی قمی و سطوح را هم از آیات: شیخ عبدالجواد جبل عاملی اصفهانی، شیخ محمدعلی حائری کرمانی، شیخ عبدالرزاق قائنی، سیدشهاب الدین نجفی مرعشی و حاج شیخ مهدی مازندرانی و دروس حکمت و فلسفه را هم از علامه طباطبایی (اسفار) و حاج شیخ محمد فکور یزدی (شرح منظومه) آموخت و پس از آن به دروس خارج آیات عظام: آقای بروجردی، حاج سیدمحمد تقی خوانساری، حاج سیداحمد خوانساری، حاج شیخ محمدعلی اراکی، امام خمینی و آقای شریعتمداری و دروس تفسیر حضرات آیات: حاج میرزا ابوالفضل زاهدی و حاج میرزا محمدتقی اشراقی حاضر شد و مبانی علمی‌اش را استوار ساخت و تقریرات دروس آنان را هم نگاشت. علاوه بر تحصیل، به تدریس هم پرداخت که برخی از شاگردانش عبارتند از: آقایان حاج سیدمهدی ابن الرضا، حاج شیخ حسین انصاریان، حاج سیدمرتضی صالحی خوانساری، حاج شیخ محمدرضا آدینه‌وند، حاج شیخ محسن قرائتی و شیخ غلامحسین محمدی گلپایگانی. وی در سال ۱۳۴۸ ش توفیق یافت در منطقه بوئین میاندشت (از توابع فریدن اصفهان) مسجدی باشکوه (در سه طبقه) به نام «مسجد ولی عصر» همراه با کتابخانه و حسینیه. با معماری مرحوم حاج حسین لیرزاده بنیان نهاد و علاوه بر آن دو حمام (زنانه و مردانه) و چاه آب (با منبع و موتور و لوله‌کشی کامل) در «تخماقلو»ی فریدن ساخت و مجتمع پزشکی حضرت ولی عصر را در آن شهر بنیاد نهاد و وقفنامه آن به توشیح و تأیید آیات عظام قم و تهران رسید که متن آن در کتاب‌های: جغرافیای تاریخی فریدن، ص ۱۶۳-۱۵۵ و موقوفات الرجال، ص ۴۳۵-۴۲۳ آمده است. این مسجد پایگاه دینی و معنوی و مبارزاتی شهر فریدن بوده و پیش از انقلاب و بعد از آن، جناب حجت الاسلام آقای حاج شیخ حسین شریعتی در آن اقامه جماعت می‌نمود و بذریع معنویت را در شهر پراکنده می‌کرد و از این طریق شرفرقه پوشالی بهائیت را در آن مناطق برکنند. آن مرحوم در جریان انقلاب اسلامی هم فعال و کوشا بود و در جهت پیشبرد اهداف نهضت، مردانه به میدان آمد و نامه‌ها و تلگرافات متعدد به مراجع عظام ارسال کرد که نمونه‌ای از آن در کتاب اسناد انقلاب اسلامی، ج ۲، ص ۹۹ آمده است. وی در خوانسار در مسجد چارباغ به اقامه جماعت (ظهر و شب) می‌پرداخت و به منبر می‌رفت و مردم را موعظه می‌کرد. زهد و سادگی از زندگی‌اش نمایان و در خانه‌اش گلیم‌های قدیمی از سالیان

پیش پهن بود و به حداقل ها اکتفا می کرد و هرآنچه از باغ موروثی اش و وجوهات خیریه به او می رسید، به نیازمندان می بخشید. از خودنمایی و تظاهر به دور بود و در هیچ کجا از مسجد و حسینیه و حمام و درمانگاهی که بنا کرد، نامی از خود ننوشت. از وی دفاتر تقریرات دروس اساتیدش برجای مانده است.

وی در ۹۰ سالگی در روز یکشنبه ۷ صفر ۱۴۳۹ق (۹ آبان ۱۳۹۶) بدرود حیات گفت و در سوگ فقدانش، روز سه شنبه در خوانسار عزای عمومی اعلام شد و پیکرش در همان روز تشییع و پس از نماز دامادش حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سیدرضا میرضای خوانساری در بوستان شهدای خوانسار. جنب قبر مادرش. به خاک سپرده شد. فرزندان حضرت حجج اسلام آقایان: حاج شیخ محمدابراهیم و حاج شیخ محمدرضا حاج شریفی هم از فضیلتی حوزة علمیه قم هستند. آیت الله العظمی علوی گرگانی در پیام تسلیت خویش چنین نگاشت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
«إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»

ارتحال تأسف بار مرحوم آیت الله آقای حاج شیخ غلامعلی حاج شریفی خوانساری. قدس الله نفسه. تأثیر گردید. آن عالم ربانی که عمر خویش را در احیاء شعائر دینی و بنیان مراکز دینی و اجتماعی (مانند: مسجد و حسینیه و کتابخانه ولی عصر) و خدمت به مذهب و رسیدگی به امور مردم مؤمن و متدین خوانسار و فریدن گذرانید و بذر معنویت را در آن دو شهر پارسا بقه پاشید و از خود نسلی مؤمن و فاضل و فرزانه به یادگار گذراند، زنده است و نمرده است و یاد خدماتش جاودانه خواهد بود. او مصداق بارز حدیث نبوی (س) است که فرمود: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا عَنْ ثَلَاثٍ وَكَلِدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ». این مصیبت را به ساحت مقدس حضرت ولی عصر. ارواحنا فداه. و حوزه های علمیه و مردم مؤمن و متدین خوانسار و فریدن و خاندان گرامی اش به ویژه فرزند فاضلش حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمدرضا حاج شریفی تسلیت و تعزیت عرض می کنم و از خداوند متعال برای آن مرحوم اجر جزیل مسألت دارم.

_____ آیت الله سید محمد موحد محمدی

حضرت آیت الله آقای حاج سیدمحمد موحد محمدی احمدآبادی اصفهانی یکی از علمای تهران بود. معظم له در سال ۱۳۴۴ق (۱۳۰۴ش) در اصفهان در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش حجت الاسلام والمسلمین سیدمصطفی احمدآبادی و نیایش حاج سیدهاشم اصفهانی، امام جماعت مسجد چارسوق حاج علی آقا بوده اند. وی در اوایل نوجوانی برای تحصیل علوم دینی به عتبات عالیات رفت و در سائز ۴ سال از دروس ادبیات شیخ حسن تبریزی و دروس شرایع و معالم و تفسیر و حدیث و رجال مرحوم علامه شیخ ذبیح الله محلاتی بهره برد. سپس به نجف اشرف مهاجرت کرد و سطوح عالی را از حضرات آیات: شیخ مجتبی لنگرانی، میرزا محمد ظاهری اردبیلی و میرزا علی فلسفی و شرح منظومه را هم از مرحوم آیت الله شیخ عباس قوچانی فراگرفت. پس از آن در درس خارج آیات عظام: آقای حکیم، آقای خوبی و آقای شاهرودی حاضر شد و بهره های فراوان برد و در تدوین کتاب «معجم رجال الحدیث» به یاری استادش آیت الله العظمی خوبی شتافت. علامه شیخ آقابزرگ تهرانی درباره او می نویسد:

له إمام بالرجال و احوال العلماء و قد أَلَّفَ فی الرجال عدّة کتب و استنسخ لنفسه من نفائس الکتب

الرجالية و غيرها كثيراً. (نقاء البشر، ج ۵، ص ۲۸۴)

مرحوم استاد شیخ محمد هادی امینی هم می نویسد:

عالم طیب الحدیث، متواضع صالح ورع، کثیرالمطالعة و البحت فی حقل الدراية و الرجال. (معجم رجال الفكر فی النجف، ج ۳، ص ۱۲۴۷)

وی از علامه شیخ آقابزرگ تهرانی و علامه سید محمد حسن میرجهانی اجازه روایت کتبی و از امام خمینی اجازه روایت شفاهی داشت و به برخی هم اجازه روایت داده بود. در سال ۱۳۴۴ ش به تهران آمد و به وعظ و ارشاد و تبلیغ دین و شرکت در دروس آیت الله حاج شیخ محمد تقی آملی اشتغال ورزید. وی علاقه فراوان به استنساخ کتب خطی داشت و همراه با علامه شیخ شیرمحمد همدانی برخی از کتب را نسخه برداری کرده و تألیفات بسیار رجالی هم داشت که در اثر نگارش با مداد، خطوط آنها در هم شده و قابل استفاده نیست.

وی در ۹۲ سالگی در روز چهارشنبه ۱۹ صفرالخیبر ۱۴۳۹ ق (۱۷ آبان ۱۳۹۶ ش) به درود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در تهران به اصفهان انتقال داده شد و در امامزاده سید محمد قهدریجان اصفهان به خاک سپرده شد.

_____ آیت الله ابراهیم رضانی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ ابراهیم رضانی قمی یکی از علمای محترم قم بود. معظم له در سال ۱۳۴۶ ق (۱۳۰۶ ش) در روستای «فردو» ۵ کیلومتری قم زاده شد و در همان روستا به مکتب خانه ملا حسینعلی رفت و دروس نخستین و ادبیات را فراگرفت و پس از آن نزد مرحوم آقای شیخ ابراهیم عبادی ادبیات عرب را آموخت. در حدود ۱۳۲۰ به قم آمد و سطوح عالی را نزد حضرت آیات: شیخ علی اصغر فقیهی قزوینی، شیخ عباس صفایی قمی و شیخ خلیل فراگرفت و پس از آن در درس خارج آیات عظام: آقای بروجردی، آقای حجت، آقای صدر و پس از وفات آنان در درس آیات عظام: امام خمینی، آقای گلپایگانی و آقای اراکی حاضر شد و بهره های فراوان برد و تقریرات دروس آنان را نگاشت. وی مورد توجه فراوان آیت الله سید صدرالدین صدر قرار گرفت و به عنوان محوّر ایشان و جزو اصحاب سزو شاگردان خاص و کاتب مخصوص معظم له بود. وی علاوه بر تحصیل به تدریس و تبلیغ و اقامه جماعت اشتغال داشت و بیش از نیم قرن به مباحثه تفسیر با حضرات آیات: احمدی میانجی، سید مهدی روحانی، آذری قمی، موسوی زنجانی، میرمحمدی، پایانی اردبیلی و دیگران اشتغال و حدود ۳۰ سال هم در مسجد المهدی (انتهای خیابان آذر، کوچه آقا نجفی) در هر سه وعده اقامه جماعت داشت و در هر سه ماه محرم و صفر و رمضان و مناسبت های دینی به منبر می رفت و در تابستان ها هم در زادگاهش به خدمات دینی و اجتماعی می پرداخت. سخنش در منطقه خویش (فردو و کهک و تیره و خاوه و روستاهای اطراف) فصل الخطاب بود و اکثر مراجعات و منازعات را با سرپنجه تدبیر خود می گشود. وی در مناطق تبلیغی خود با فرقه های انحرافی مبارزه می کرد و در روستای ییل آباد (ساوه) مسجد و حمام عمومی ساخت. وی عضو هیأت استفتای آیت الله شبیری زنجانی (۱۵ سال اخیر) و عضو دادگاه عالی قضایی قم بود که در احکام صادره اعلام از سراسر کشور را مذاقه می کردند و در صورت تأیید و تصویب اجرا می گردید. بسیار خوش اخلاق

و خوش خنده و خوش خط و خوش محضر بود و هر شب یک ساعت پیش از اذان صبح برمی‌خواست و تهجد و زیارت عاشورا (با صد لعن و سلام) را به جای می‌آورد و سپس در مسجد اقامه جماعت می‌کرد. زهد و تواضع از زندگی‌اش نمایان بود و در جلوپای واردین، از کوچک و بزرگ، برمی‌خواست و به همه احترام می‌کرد. در امر به معروف و نهی از منکر بی‌ملاحظه بود و ملاحظه کسی را نمی‌کرد. از حضرات آیات: امام خمینی، گلپایگانی، اراکی و پیش‌تر آقایان: بروجردی و صدر و حجت‌الاجازات متعدد داشت. از جمله شاگردانش آقایان حجج اسلام: غلامعلی عباسی، شیخ داود فضل‌اللهی، شیخ مهدی زین‌العابدینی، شیخ رضا احمدیان و سید محمود سیدی و اکثر طلاب و فضلاء فردویی هستند. او به هر چه خوانده بود عمل می‌کرد و بر رعایت مستحبات و مکروهات اصرار داشت و بسیار شکرگزار بود و در بیماری‌ها ناشکری نمی‌کرد.

سیرانجام در ۹۰ سالگی در روز سه‌شنبه ۷ ذیحجه ۱۴۳۸ ق (۱۳۹۶ ش) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز ۹ ذیحجه، روز عرفه، تشییع و پس از نماز آیت‌الله سید محسن خراسانی در بقعه ۱۲ صحن حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

آیت‌الله محمد جابری همدانی

حضرت مستطاب آیت‌الله آقای حاج شیخ محمد جابری عربلویی همدانی، یکی از علمای محترم همدان بود. معظم له در سال ۱۳۴۶ ق (۱۳۰۶ ش) در روستای «عربلو» در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت‌الله شیخ محمد هاشم جابری از شاگردان آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی بود که بر اثر بیماری در بیروت درگذشت و در صیلا مدفون شد و نیای اعلاش ملا محمد ابراهیم نیز خطاط بود که شش مرتبه قرآن را نگاهاشت.

آن مرحوم در ۱۴ سالگی پدرش را از دست داد و سرپرستی او را عمویش علامه شیخ مسلم جابری برعهده گرفت. در ۱۶ سالگی به همدان رفت و در مدرسه دامغانی به تحصیل اشتغال ورزید و در مدت ۶ سال ادبیات و سطوح را نزد حضرات آیات: حاج شیخ محمد علی دامغانی، حاج شیخ محمد انواری، میرزا علی اصغر شفیعی و آخوند ملا علی معصومی همدانی آموخت و پس از آن در سال ۱۳۲۸ ش رهسپار نجف اشرف شد و در مدرسه بادکوبه سکونت گزید و به دروس آیات عظام: آقای حکیم، سید محمود شاهرودی، سید عبدالهادی شیرازی و آقای خوبی حاضر شد و علوم رجال و حدیث را هم از مرحوم آقای سید ابوالفضل ریحانیان آموخت و به مراتب عالی علم و فقه نائل آمد و از آنان اجازه روایت و امور حسبیه دریافت کرد. سپس به همدان بازگشت و به خدمات دینی و علمی اشتغال ورزید و سال‌ها به اقامه جماعت در مسجد حاج خداکرم (در خیابان شهدا - ظهرها) و مسجد روستای «گراچاقا» (شب‌ها) و تبلیغ دین در روستاهای مختلف پرداخت. او نفوذ عجیبی در دل مردم داشت. زهدش نمایانگر زندگی علمای سلف بود و با اینکه وجوهات بسیار به سویش روان بود، ساده‌زیستی و زهد از سرپایش نمایان بود و در خانه‌ای روستایی در «گراچاقا» که نزدیک همدان است زندگی می‌کرد. آن مرحوم وکیل مطلق آیت‌الله العظمی سیستانی در همدان بود و علاوه بر اقامه جماعت، به تدریس فقه و حدیث و تألیف هم اشتغال داشت. از آثار چاپی‌اش «مجمع الآثار عن ائمتنا الاطهار» را می‌توان نام برد.

وی در ۹۰ سالگی در روز دوشنبه ۲۴ مهر ۱۳۹۶ (۲۵ محرم الحرام ۱۴۳۹ق) درگذشت و پیکرش پس از تشییع باشکوه و نماز حجت الاسلام سید حسن فاضلیان بر آن، در حیاط مسجد «گراچا» مدفون شد و مجالس بزرگداشت ایشان تا مدّت های بسیار در روستاهای اطراف برگزار شد.

آیت الله گوگانی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ گوگانی تبریزی عالمی فرزانه و استاد دانشگاه تهران بود.

معظم له در سال ۱۳۴۷ق (۱۳۰۷ش) در تبریززاده شد. پدرش مرحوم حاج اسماعیل چاپچی از تجّار معروف شهر و علاقه مند به روحانیت بود. وی در اوایل نوجوانی در مدرسه طالبیه نزد حضرات آیات: شیخ حسین شنب غازی، میرزا فتح شهیدی و شیخ جواد سلطان القراء سطوح عالیه را فراگرفت. پس از آن به قم مهاجرت کرد و پس از تکمیل سطوح، در درس آیات عظام: آقای بروجردی، سید محمدحجت کوهکمری، سید صدرالدین صدر، امام خمینی، شریعتمداری و علامه طباطبایی حاضر شد و بهره های فراوان برد. سپس در سال ۱۳۳۶ش رهسپار نجف اشرف شد و سالیان بسیار در درس های آیات عظام: آقای حکیم، آقای شاهروزی، سید یحیی یزدی، سید محمد جواد طباطبایی تبریزی و آقای خوبی و میرزا حسن یزدی حضور یافت و مبانی علمی اش را استوار ساخت و تقریرات درس آنان را نگاشت و از آنان به دریافت اجازات متعدد اجتهاد و حسبیه نائل آمد. (که اجازه اجتهادش از آیات عظام: آقای حکیم، سید نصرالله مستنبت، سید محمد جواد طباطبایی تبریزی، سید عبدالله شیرازی، مرعشی نجفی و علامه طباطبایی و اجازات حسبیه آیات عظام: آقای بروجردی، آقای خوانساری، آقای حکیم، آقای خوبی، آقای میلانی و آقا سید عبدالهادی شیرازی در یادنامه وی آمده است)

وی در سال ۱۳۴۱ش به زادگاهش بازگشت و در مسجد کلکته چی به اقامه جماعت و منبر و وعظ و تفسیر قرآن و در مدرسه طالبیه هم به تدریس پرداخت و پس از وقایع ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و دستگیری علمای تبریز او هم به تهران آمد و بیش از نیم قرن در مدرسه شیخ عبدالحسین و دانشکده الهیات دانشگاه تهران به تدریس سطوح عالیه پرداخت و ده ها نفر از فضلا و دانشجویان را از سرچشمه علم خویش سیراب ساخت و راهنمایی ده ها رساله دانشجویان خویش را در رشته های فقه و اصول بر عهده داشت و چندین کتاب و رساله و مقاله علمی هم نگاشت.

او در دو رشته فقه و فلسفه تخصص داشت و سالیان فراوان آیات الاحکام، قواعد فقه، رسائل و کفایه و اسفار و شرح منظومه را تدریس کرد و مبانی فقهی و فلسفی اش متمایز بود. علامه طباطبایی درباره جایگاه علمی آن مرحوم چنین نگاشت:

بسم الله الرحمن الرحيم وله الحمد على نبیّه وآله افضل السلام

جناب مستطاب فخرالعلماء والمحققین وزیة الفضلاء والمدققین دانشمند معظم آقای آقا شیخ حسین گوگانی. دامت افاضاته. سال ها در بحث های مختلف اینجانب و مخصوصاً فلسفه و اصول حضور به هم رسانیده، در اثر لیاقت ذاتی که داشتند و جدیت کافی که به کار بردند. بحمد الله سبحانه. بهره وافیه از علم و فضل برداشته، مفخری از مفاخر دانش و بینش گردیده اند. البته بر طالبین حقایق دینی و محصلین

مقاصد علمی است که از فیوضات علمی جناب معظم له استفاده نمایند و از بیانات عالیّه ایشان بهره‌مند گردند. «وَمَنْ يُعْظَمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ».

۱۱ جمادی الاولی ۱۳۸۶ / محمدحسین طباطبایی

وی اخلاقی خوش داشت و بسیار متواضع و منظم بود. به همگان احترام می‌کرد و از تظاهر و خودنمایی دور بود. از آثارش مقالات متعددی است که در مجله «مقالات و بررسی‌ها» چاپ شده است. سرانجام در ۹۰ سالگی در روز سه‌شنبه ۱۷ مرداد ۱۳۹۶ (۱۵ ذی‌قعدة ۱۴۳۸ق) بدورد حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در روز چهارشنبه ۱۸ مرداد در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

(این مطالب از یادنامه ایشان که توسط دانشمند گرامی استاد حاج محمدتقی انصاریان تدوین شده برداشت گردید).

_____ آیت‌الله سید علی نقوی

حضرت مستطاب آیت‌الله آقای حاج سیدعلی نقوی یکی از علمای مشهور لکهنوبه شمار می‌رفت.

آن مرحوم در روز جمعه ۱۸ رمضان ۱۳۵۲ق (۱۵ دی ۱۳۱۲ش / ۵ ژانویه ۱۹۳۴م) در منطقه «باشتابینجور» در نزدیکی شهر «مرادآباد» (۱۶۷ کیلومتری دهلی نو) در ایالت «اوتارپرادش» زاده شد. پدرش مولانا سیدحسن از روحانیون محبوب و محترم مردم منطقه بود. سیدعلی دروس دینی را در مدرسه سلطان المدارس لکهنو آغاز نمود و سپس به حوزه نجف مهاجرت کرد و پس از سال‌ها تحصیل نزد آیات عظام: آقای حکیم و آقای خویی به هند بازگشت و به تبلیغ و ترویج دین و اقامه جماعت در مسجد «کشمیری گیت» دهلی نو و تدریس و تألیف پرداخت و منشأ آثار و برکات فراوان در زمینه دینی و اجتماعی گردید. وی در حوزه علمیه «جامعه الشهدید» و گروه تفسیر دانشگاه لکهنوبه تدریس و در هیأت فقهی شهر «الله‌آباد» هم به فعالیت اشتغال داشت. او از وکلای مراجع تقلید بود و نامش به عنوان یکی از علمای بزرگ شیعه در هند برده می‌شد و از حامیان امام خمینی در دهلی و لکهنوبه و همواره از انقلاب اسلامی ایران حمایت می‌کرد. همچنین عضو شورای عالی مجمع جهانی اهل بیت بود. از آثارش چندین کتاب و تقریرات دروس اساتیدش هست. فرزند برومندش حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمدعلی محسن نقوی، امام جماعت مسجد جامع شیعیان دهلی و مدیر مدرسه علمیه «جامعه الشهدید» است.

آن مرحوم در ۸۴ سالگی در روز سه‌شنبه ۲۱ آذر ۱۳۹۶ش (۲۳ ربیع‌الاول ۱۴۳۹ق / ۱۲ دسامبر ۲۰۱۷م) بدورد حیات گفت. در پی درگذشت ایشان پیام تسلیتی از سوی مجمع جهانی اهل بیت صادر و از خدمات ایشان تجلیل شد.

با سپاس از استاد حسینی عارف

آیت الله اخلاقی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج سید محمد اخلاقی یکی از علمای مشهور سبزوار بود. معظم له در سال ۱۳۱۵ ش (۱۳۵۵ ق) در سبزوار زاده شد و در اوایل نوجوانی در حدود سال ۱۳۳۰ ش به تحصیل علوم دینی روی آورد و از محضر ادیب نامی سبزوار مرحوم میرزا اسدالله فاضلی دروس نخستین را فراگرفت. سپس در حدود سال ۱۳۳۲ به مشهد مقدس عزیمت نمود و ادبیات را از حاج شیخ محمد تقی ادیب نیشابوری و شرح لمعه را هم از مرحوم حاج میرزا مدرس یزدی آموخت و در حدود سال ۱۳۳۷ ش به قم آمد و سطوح عالی را از مرحوم حاج آقا مرتضی حائری، صدر بلاغی، سید محمد باقر سلطانی و شرح منظومه را هم از آیت الله حاج شیخ هاشم تقدیری سبزواری آموخت و پس از آن در دروس عالی آیات عظام: خمینی، گلپایگانی، شریعتمداری، میرزا هاشم آملی و به ویژه آیت الله سید تقی طباطبایی قمی حاضر شد و بهره های فراوان برد. وی علاوه بر تحصیل به تبلیغ دین هم پرداخت و سالیان بسیار به دعوت آیت الله العظمی شیخ بهاء الدین محلاتی شیرازی به شیراز می رفت و در مسجد مولا مردم را مستفیض می کرد. در حدود سال ۱۳۶۲ ش به زادگاهش بازگشت و سالیان فراوان در مسجد جامع سبزوار که یادگار قرن هشتم و از بناهای سربداران سبزوار است. به اقامه جماعت و تدریس و تفسیر اشتغال داشت و مردم و فضیلتی شهر را از بیانات خویش بهره مند می کرد.

سرانجام آن عالم بزرگوار در ۸۱ سالگی در روز چهارشنبه ۵ مهر ۱۳۹۶ (۶ محرم الحرام ۱۴۳۹ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه در روز جمعه ۷ مهر و نماز جناب حجت الاسلام آقای حاج شیخ عباسعلی مقیسه در قبرستان عمومی شهر به خاک سپرده شد.

با سپاس از استاد روح الله عربشاهی